

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KATEKIZMAS

APAŠTALIŠKASIS LAIŠKAS
„LAETAMUR MAGNOPERE“,

**dėl Katalikų Bažnyčios katekizmo,
kuriuo patvirtinamas ir skelbiamas
Katalikų Bažnyčios katekizmo lotyniškasis
pavyzdinis leidimas**

Garbingiesiems broliams kardinolams, patriarchams,
arkivyskupams, vyskupams, kunigams, diakonams
ir visiems Dievo tautos nariams

JONAS PAULIUS II, VYSKUPAS,

DIEVO TARNŲ TARNAS,
AMŽINAM ATMINIMUI

Labai džiaugiuosi publikuojamu Katalikų Bažnyčios katekizmo lotyniškuoju pavyzdiniu leidimu, kuris šiuo apaštališkuoju laišku patvirtinamas bei skelbiamas ir taip tampa minėto katekizmo galutinio tekstu. Tai daroma praėjus maždaug penkeriems metams nuo tada, kai 1992 m. spalio 11 d., minint Vatikano II Susirinkimo pradžios metines, pasirodė apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum*, kuria buvo palydėtas pirmasis katekizmo tekstas prancūzų kalba.

Džiugiai galime konstatuoti, jog katekizmas per tuos metus buvo priimtas daugiausia teigiamai ir labai paplito, pirmiausia dalinėse

LIETUVOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA

Bažnyčiose, pasirūpinusiose išversti jį į atitinkamas kalbas, taip padarant jį prieinamą įvairiakalbėms bendruomenėms. Šitai patvirtina, koks pagrįstas buvo 1985 m. Vyskupų sinodo neeilinio susirinkimo man adresuotas prašymas parengti viso katalikų mokymo apie tikėjimą ir moralę katekizmą ir santrauką.

Parengtas 1986 m. tam įsteigtos kardinolų ir vyskupų komisijos, katekizmas buvo mano patvirtintas ir paskelbtas minėta apaštališkąja konstitucija, kuri ir šiandien tebegalioja bei tebėra aktuali ir iki galo įgyvendinama šiuo lotyniškuoju pavyzdiniu leidimu.

Šį leidimą parengė 1993 m. mano šiuo tikslu įsteigta tarpdikasterinė Apaštalų Sosto komisija. Ši komisija, kuriai vadovauti paskyriau savo garbingąjį brolių kardinolą Josephą Ratzingerį, uoliai darbavosi, ypatingą dėmesį skirdama per tuos metus iš viso pasaulio bei įvairių bažnytinės bendruomenės dalių suplaukusiems pasiūlymams dėl katekizmo formuluočių pakeitimo.

Tokia gautų pasiūlymų pagerinti gausa aiškiai liudija katekizmo visame pasaulyje, taip pat tarp nekrikščionių, sukeltą susidomėjimą ir patvirtina pasiteisinus katekizmo tikslą – išsamiai ir vientisai pristatyti katalikų mokymą, idant visi galėtų pažinti, ką savo kasdieniame gyvenime išpažįsta ir švenčia, kuo gyvena ir ko meldžia Katalikų Bažnyčia. Kartu tai akivaizdžiai rodo karštą norą prisidėti prie to, kad krikščionių tikėjimas, kurio pagrindiniai ir būtini elementai įtraukti į katekizmą, kuo tinkamiau būtų išdėstytas mūsų laikų žmonėms. Be to, per tokį daugelio Bažnyčios narių bendradarbiavimą tikrove tampa tai, ką esu parašęs minėtoje apaštališkojoje konstitucijoje *Fidei depositum*: „tokia balsų darna tikrai išreiškia tai, ką galima pavadinti tikėjimo simfonija“ (2).

Tad ir dėl tokių priežasčių komisija gautus pasiūlymus rimtai apsvarstė, rūpestingai išnagrinėjo per įvairias instancijas ir savo sprendimus pateikė man tvirtinti. Sprendimai, leidžiantys tinkamiau išdėstyti su katalikų tikėjimo paveldu susijusį katekizmo turinį ar kai kurias šio tikėjimo tiesas perteikti pavidalu, geriau atitinkančiu šiandienės katechezės reikalavimus, buvo mano patvirtinti ir dėl to atsidūrė šiame lotyniškajame pavyzdiniame leidime. Tad jame mokymo turinio požiūriu ištikimai pakartojamas tekstas, kurį Bažnyčia ir pasauliui oficialiai pateikiau 1992 m. gruodžio mėnesį.

Šiandieniu lotyniškojo pavyzdinio leidimo paskelbimu užbaigiamas 1986 m. pradėtas katekizmo rengimo darbas ir įvykdomas minėtojo

Vyskupų sinodo neeilinio susirinkimo pageidavimas. Bažnyčia dabar turi naują ir labai autoritetingą savo vienatinio ir amžino apaštališkojo tikėjimo išdėstymą, kuris bus „galiojantis bei teisėtas įrankis Bažnyčios bendrystei ugdyti“, „patikimas pagrindas tikėjimui mokyti“ ir „patikimas ir tikras pavyzdinis tekstas“ (plg. Apašt. konst. *Fidei depositum*, 4) paskiriems vietiniams katekizmomams rengti.

Šitai autentiškai bei sistemingai pateiktas katalikų tikėjimas ir katalikų mokymas leis katechezei, žengiant visiškai patikimu keliu, su nauju užsidegimu skelbti mūsų laikų žmogui krikščionių tikėjimą ir visas jo pavienes dalis. Šis tekstas kiekvienam katechetui labai padės perteikti vieną, amžiną tikėjimo paveldą vietinėje Bažnyčioje ir, tai darant, įstabią krikščioniškojo slėpinio vienybę, Šventosios Dvasios padedamam, susieti su žinios adresatų daugialypiais poreikiais bei įvairiomis gyvenimo sąlygomis. Katechetinė veikla, jei mokės tinkamai taikyti bei branginti šį po Susirinkimo atsiradusį katekizmą, Dievo tautoje patirs naują polėkį.

Tai ypač svarbu šiandien, vis labiau artinantis trečiajam tūkstantmečiui. Neatidėliotinai būtina įsipareigoti evangelizacijai, idant visi galėtų pažinti bei priimti Evangelijos žinią ir tapti žmonėmis „pagal Kristaus pilnatvės amžiaus saiką“ (Ef 4, 13).

Todėl karštai raginu savo garbinguosius brolius vyskopus, kuriems pirma kitų patikimas Katalikų Bažnyčios katekizmas, pasinaudoti puikia lotyniškojo leidimo paskelbimo proga ir intensyviau stengtis, kad tekstas kuo labiau paplistų ir pirmiausia būtų priimtas kaip puiki dovana jiems patikėtoms bendruomenėms, kurios per tai vėl galės atrasti neišsemiamus tikėjimo turtus.

Bendromis ir viena kitą papildančiomis visų Dievo tautą sudarančių grupių pastangomis katekizmas tetampa žinomas visiems ir tebūna visų priimtas, kad būtų sustiprinta ir ligi pasaulio pakraščių išsiplėstų tikėjimo vienybė, kurios versmė ir pradas yra trejybinė Vienybė.

Šiuos savo troškimus, idant jie išsipildytų visų žmonių labui, patikiu Marijai, Kristaus Motinai, kurios paėmimą su kūnu ir dvasia į dangų šiandien švenčiame.

Kastel Gandolfas, 1997 m. rugpjūčio 15 d., devynioliktieji mano pontifikato metai

Joannes Paulus P.P.

**APAŠTALIŠKOJI KONSTITUCIJA
„FIDEI DEPOSITUM“,**

**dėl Katalikų Bažnyčios katekizmo,
parengto po Antrojo Vatikano Susirinkimo,
paskelbimo**

Garbingiesiems broliams kardinolams, patriarchams,
arkivyskupams, vyskupams, kunigams, diakonams
ir visiems Dievo tautos nariams

JONAS PAULIUS II, VYSKUPAS,

DIEVO TARNŲ TARNAS,
AMŽINAM ATMINIMUI

Viešpats patikėjo savo Bažnyčiai sergėti tikėjimo paveldą, ir šią užduotį ji nepaliaujamai vykdo. Vatikano II Visuotinis Susirinkimas, prieš trisdešimt metų pradėtas mano pirmtako, garbingo atminimo popiežiaus Jono XXIII, ketino ir troško tinkamai atskleisti Bažnyčios apaštališkąją ir pastoracinę misiją ir, leisdamas suspindėti Evangelijos tiesai, paskatinti visus žmones ieškoti bet kokią žinojimą pranokstančios Kristaus meilės bei ją priimti (plg. Ef 3, 19).

Popiežius Jonas XXIII Susirinkimui iškėlė pagrindinę užduotį geriau sergėti ir aiškinti brangų katalikų mokymo paveldą, idant jis taptų suprantamesnis tikintiesiems ir visiems geros valios žmonėms. Todėl

Susirinkimas pirmiausia turėjo ne pasmerkti epochos klaidas, bet giedrai stengtis parodyti tikėjimo mokymo jėgą ir grožį. Popiežius sakė: „Tikimės, jog, apšviesta šio Susirinkimo šviesos, Bažnyčia praturtės dvasiniais turtais ir, pasisėmusi iš jo naujų jėgų, be baimės žvelgs į ateitį.“ Turime „žvaliai ir drąsiai imtis darbo, kurio reikalauja mūsų epocha, eidami keliu, kuriuo Bažnyčia keliauja bemaž dvidešimt amžių“.¹

Dievo padedami, Susirinkimo tėvai per ketverius metus įstengė parengti visai Bažnyčiai skirtą nemenką mokymo ištarų ir pastoracinių gairių rinkinį. Ganytojai ir tikintieji čia atranda nurodymų „mąstymui, veiklai, papročiams, moralinei jėgai, džiaugsmui ir vilčiai atnaujinti, o to Susirinkimas ir siekė“.²

Susirinkimas ir pasibaigęs nenustoja skatinęs Bažnyčios gyvenimo. 1985 m. galėjau pareikšti: „Man – turėjusiam ypatingą malonę dalyvauti ir veikliai bendradarbiauti jo raidoje, Vatikano II Susirinkimas visada buvo ir, pirmiausia šiais mano pontifikato metais, yra nuolatinis visos mano pastoracinės veiklos atsparos taškas, sąmoningai stengiantis jo nuostatus konkrečiai ir sąžiningai taikyti kiekvienos dalinės Bažnyčios ir visos Katalikų Bažnyčios atžvilgiu. Prie šio šaltinio būtina nuolatos grįžti“.³

Turėdamas tai galvoje, 1985 m. sausio 25 d. Susirinkimo užbaigimo dvidešimtųjų metinių proga sušaukiau neeilinį Vyskupų sinodo susirinkimą. Šio susirinkimo tikslas buvo iškilmingai paminėti Vatikano II Susirinkimo malones bei dvasinius vaisius ir padaryti aiškesnį jo mokymą, kad visi tikintieji jo tvirčiau laikytųsi ir kad jis būtų plačiau pažįstamas ir taikomas.

Šia proga Sinodo tėvai pareiškė: „Labai vieningai pageidaujamas viso katalikų mokymo tiek apie tikėjimą, tiek apie moralę katekizmas arba santrauka. Tai būtų tartum atramos taškas rengiant katekizmus

¹ PAL. JONAS XXIII, Kalba pradėdant Vatikano II Susirinkimą (1962 spalio 11) *Allocutio in sollemni ritu ineundi Concilii Oecumenici Vaticani Secundi, die XI mensis Octobris, anno MCMLXII*: AAS 54 (1962) 788–791.

² PAULIUS VI, Kalba užbaigiant Vatikano II Susirinkimą (1965 gruodžio 8) *Allocutio in sollemni ritu conclusionis Concilii Oecumenici Vaticani Secundi, die VIII mensis Decembris, anno MCMLXV*: AAS 58 (1966) 7–8.

³ PAL. JONAS PAULIUS II, Kalba, pasakyta 1985 m. sausio 25 d., *Allocutio habita die xxv mensis Ianuarii, anno MCMLXXXV: L'Osservatore Romano, die XXVII mensis Ianuarii, anno MCMLXXXV*.

arba santraukas įvairiuose regionuose. Mokymas pateiktinas remiantis Biblija ir liturgija, teisingas ir sykiu pritaikytas šiandieniam krikščionių gyvenimui“⁴. Pasibaigus Sinodui, toks ir buvo mano troškimas, nes jis, mano akimis, „visiškai atitinka tikrą visuotinės Bažnyčios ir dalinių Bažnyčių poreikį“.⁵

Kaip iš visos širdies nedėkoti Viešpačiui šią dieną, kai visai Bažnyčiai galime pateikti „Katalikų Bažnyčios katekizmu“ pavadintą „pavyzdinį tekstą“ iš gyvųjų tikėjimo šaltinių atsinaujinančiai katechezei!

Atnaujinus liturgiją ir parengus naują Lotynų Bažnyčios kanonų teisės kodeksą ir naujus Rytų katalikų Bažnyčių nuostatus, šis katekizmas labai prisidės prie viso bažnytinio gyvenimo atnaujinimo, kurio troško ir kurį pradėjo Vatikano II Susirinkimas.

Katalikų Bažnyčios katekizmas yra kuo plačiausio bendradarbiavimo vaisius; jis subrendo per šešerius metus dirbant intensyviai, atvira dvasia ir su karštu užsidegimu.

1986 m. kardinolo Josepho Ratzingerio pirmininkaujamai dvylikos kardinolų vyskupų komisijai patikėjau užduotį parengti Sinodo tėvų pageidauto katekizmo projektą. Komisijai dirbti padėjo redakcinis komitetas, kurį sudarė septyni vyskupijų vyskupai, teologijos ir katechezės žinovai.

Komisija, įpareigota teikti nurodymus ir domėtis darbo eiga, atidžiai sekė visus devynių vienas po kito teksto variantų redagavimo etapus. Redakcinis komitetas savo ruožtu įsipareigojo parašyti tekstą, įtraukti komisijos reikalaujamas pataisas, peržiūrėti daugybės teologų, egzegetų, katechetų ir pirmiausia viso pasaulio vyskupų pastabas tekstui patobulinti. Komitetui vaisingai pasvėrus įvairias nuomones, praturtėjo tekstas, buvo laiduotas jo vientisumas bei darnumas.

Projektą plačiai aptarė katalikų vyskupai, vyskupų konferencijos arba sinodai, teologijos ir katechezės institutai. Vyskupų apskritai jis buvo sutiktas daugiausia palankiai. Pagrįstai galima konstatuoti, kad

⁴ VYSKUPŲ SINODAS, generalinė ekstraordinarinė asamblėja, 1985 m., *Baigiamasis pranešimas* (1985 gruodžio 7), *Relatio finalis, die VII mensis Decembris, anno MCMLXXXV*: Enchiridion Vaticanum 9, II, B, a, n. 4, p. 1758, n. 1797.

⁵ Kreipimasis į susirinkusius tėvus užbaigiant Vyskupų sinodo generalinę ekstraordinarinę asamblėją (1985 gruodžio 7), *Allocutio habita ad Patres congregatos exeunte Synodo Episcoporum (in coetum generalem extraordinarium congregata) die VII mensis Decembris, anno MCMLXXXV*, n. 6: AAS 78 (1986), 435.

šis katekizmas yra Katalikų Bažnyčios visų vyskupų, didžiadvasiškai atsiliepusių į mano kvietimą prisiimti savo atsakomybės dalį artimai su bažnytiniu gyvenimu susijusioje iniciatyvoje, bendro darbo vaisius. Toks atsakas kelia man didžiulį džiaugsmą, nes tokia balsų darna tikrai išreiškia tai, ką galima pavadinti tikėjimo „simfonija“. Be to, šio katekizmo rengimas atspindi vyskupų kolegialumą, liudija Bažnyčios visuotinumą.

Katekizme privalu ištikimai ir tvarkingai pateikti Šventojo Rašto, Bažnyčios gyvosios Tradicijos ir tikrojo Magisteriumo mokymą bei dvasinį Bažnyčios tėvų, mokytojų ir šventųjų palikimą, idant būtų galima geriau pažinti krikščioniškuosius slėpinius ir atgaivinti Dievo tautos tikėjimą. Tinkamai atsižvelgtina į mokymo plėtotės, laiko tėkmėje Bažnyčiai pasiūlytas Šventosios Dvasios. Be to, jis turi padėti tikėjimo šviesa nušviesti naujas situacijas ir problemas, kurios praecityje dar nebuvo iškilusios.

Tad katekizme bus surinkta nauja ir sena (plg. Mt 13, 52), nes tikėjimas visada yra vienas ir toks pat ir kartu visada naujos šviesos šaltinis.

Atsiliepiant į šį dvilypį reikalavimą, Katalikų Bažnyčios katekizme, viena vertus, kartojama „sena“, tradicinė tvarka, būdinga jau šventojo Pijaus V katekizmui, turinį suskirstant į keturias dalis: tai – *Credo; šventoji liturgija*, pirmutinį dėmesį skiriant sakramentams; *krikščioniškoji elgsena*, dėstoma remiantis dešimčia įsakymų; ir galiausiai *krikščioniškoji malda*. Tačiau turinys dažnai dėstomas „naujaip“, kad atsilięptų į mūsų laikų klausimus.

Keturios dalys viena su kita susijusios: krikščioniškasis slėpinys yra tikėjimo objektas (pirma dalis); jis švenčiamas ir perteikiamas liturginiais veiksmais (antra dalis); jis yra Dievo vaikų darbams apšviesti bei palaikyti (trečia dalis); jis mūsų maldos, kurios pirmutinė išraiška yra „Tėve mūsų“, pagrindas ir mūsų prašymo, šlovinimo ir užtarimo objektas (ketvirta dalis).

Pati liturgija yra malda; tikėjimo išpažinimas pagrįstai įtrauktas į kulto šventimą. Kaip malonė, sakramentų vaisius, yra nepamainoma krikščioniškosios veiklos sąlyga, lygiai taip tikėjimo reikalauja dalyvavimas Bažnyčios liturgijoje. Tačiau jei tikėjimas nesireiškia darbais, jis negyvas (plg. Jok 2, 14–16) ir negali duoti amžinojo gyvenimo vaisių.

Skaitant Katalikų Bažnyčios katekizmą, galima suvokti įstabią Dievo slėpinio, Jo išganomojo plano vienybę ir Jėzaus Kristaus, vienatinio Dievo Sūnaus, siųsto Tėvo ir Šventosios Dvasios veikimu Švenčiausios Mergelės Marijos išciose tapusio žmogumi, centrinę vietą. Miręs ir prisikėlęs, Jis visuomet yra savo Bažnyčioje, pirmiausia sakramentuose; Jis yra tikrasis tikėjimo šaltinis, krikščioniškojo elgesio pavyzdys ir mūsų maldos mokytojas.

Katalikų Bažnyčios katekizme, kurį patvirtinau šių metų birželio 25 d. ir kurį savo apaštališkąja galia šiandien nurodau paskelbti, išdėstytas Bažnyčios tikėjimas ir katalikų mokymas, kokius liudija ar pateikia Šventasis Raštas, Apaštalų Tradicija ir Bažnyčios magisteriumas. Jį skelbiu esant patikimu pagrindu tikėjimui mokyti ir galiojančiu bei teisėtu įrankiu Bažnyčios bendrystei ugdyti. Tetarnauja jis atnaujinimui, kuriam Šventoji Dvasia be paliovos kviečia Dievo Bažnyčią, Kristaus Kūną, kelyje į jokiai šešėlio netemdomą Karalystės šviesą!

Patvirtinti ir paskelbti Katalikų Bažnyčios katekizmą yra Petro įpėdinio tarnyba šventai visuotinei Bažnyčiai ir visoms dalinėms Bažnyčioms, esančioms taikoje ir bendrystėje su Romos Apaštalų Sostu, būtent tarnyba, skirta palaikyti ir sustiprinti visų Viešpaties Jėzaus mokinų tikėjimą (plg. Lk 22, 32) bei sutvirtinti vienybės ryšius tuo pačiu apaštališkuoju tikėjimu.

Todėl prašau Bažnyčios ganytojus ir tikinčiuosius priimti šį katekizmą bendrystės dvasia ir stropiai juo naudotis atliekant savo užduotį skelbti tikėjimą ir kviesti gyventi pagal Evangeliją. Šis katekizmas jiems įteikiamas, idant jie turėtų patikimą ir tikrą pavyzdinį tekstą katalikų mokymui perteikti ir pirmiausia vietiniams katekizmams rengti. Jis taip pat skiriamas visiems tikintiesiems, trokštantiesiems geriau pažinti neišsemiamus tikėjimo turtus (plg. Ef 3, 8). Tiksliai atskleidžiant katalikų tikėjimo turinį bei darną, juo taip pat norima paremti ekumeninės pastangas, skatinamas visų krikščionių švento vienybės troškimo. Pagaliau Katalikų Bažnyčios katekizmas skiriamas kiekvienam žmogui, klausiančiam, koks mumyse esančios vilties (plg. 1 Pt 3, 15) pagrindas, ir trokštančiam pažinti, ką tiki Katalikų Bažnyčia.

Šis katekizmas neatstoja vietinių katekizmų, prideramai patvirtintų bažnytinės valdžios, vyskupijų vyskupų ir vyskupų konferencijų, ypač patvirtintų Apaštalų Sosto. Jis skirtas paskatinti bei padėti rengti

naujus vietinius katekizmus, kuriuose būtų atsižvelgta į įvairias aplinkybes bei kultūras ir sykiu rūpestingai išlaikyta tikėjimo vienybė ir ištikimybė katalikų mokymui.

Šio dokumento, kuriuo pristatomas Katalikų Bažnyčios katekizmas, pabaigoje meldžiu Švenčiausiąją Mergelę Mariją, įsikūnijusio Žodžio ir Bažnyčios Motiną, savo galingu užtarimu visais lygmenimis paremti visos Bažnyčios katechetinį darbą laikotarpiu, kai Bažnyčia kviečiama imtis naujų evangelizacijos pastangų. Tikrojo tikėjimo šviesa teišlaisvina žmoniją iš neišmanymo ir nuodėmės vergijos ir tenuveda į laisvę, vienintelę vertą šio vardo (plg. Jn 8, 32), – į laisvą gyvenimą Jėzuse Kristuje, Šventajai Dvasiai vadovaujant čia, žemėje, ir dangaus Karalystėje palaimos regėti Dievą veidas į veidą pilnatvėje (plg. 1 Kor 13, 12; 2 Kor 5, 6–8)!

1992 m. spalio 11 d., trisdešimtosios Vatikano II Susirinkimo pradžios metinės, keturioliktieji mano pontifikato metai.

Joannes Paulus P.P.

PRATARMĖ

„Tėve, [...] amžinasis gyvenimas – tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų – Mesiją“ (Jn 17, 3). Mūsų Gelbėtojas Dievas „trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (1 Tim 2, 3–4). „Neduota žmonėms po dangumi kito vardo, kuriuo galėtume būti išgelbėti“ (Apd 4, 12), kaip tik Jėzaus vardas.

I. Žmogaus gyvenimas – pažinti ir mylėti Dievą

1 Dievas, pats būdamas be galo tobulas ir laimingas, vien iš savo gerumo laisvai sukūrė žmogų, kad padarytų jį savo laimingo gyvenimo bendrininku. Dėl to kiekvienu metu ir kiekvienoje vietoje Jis yra žmogui artimas. Jis žmogų kviečia, padeda žmogui Jo ieškoti, Jį pažinti, Jį visomis jėgomis mylėti. Visus nuodėmės išsklaidytus žmones Jis šaukia į savo vieningą šeimą, Bažnyčią. Kad tai įvykdytų, laikui atėjus Jis atsiuntė savo Sūnų, Atpirkėją ir Gelbėtoją. Jame ir per Jį Jis kviečia žmones Šventojoje Dvasioje tapti Jo išūniais ir Jo laimingo gyvenimo paveldėtojais.

2 Kad šis kvietimas nuaidėtų per visą žemę, Kristus išsiuntė apaštalus, kuriuos pats išsirinko, ir pavadė jiems skelbti Evangeliją. „Tad eikite ir padarykite mano mokiniais visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios, mokydami laikytis visko, ką tik esu jums įsakęs. Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 19–20). To siuntimo sustiprinti apaštalai „iškeliaut visur skelbė žodį, Viešpačiui drauge veikiant ir jų žodžius patvirtinant ženklais, kurie juos lydėjo“ (Mk 16, 20).

3 Tuos, kurie Dievo padedami išgirdo Kristaus kvietimą ir laisvai į jį atsiliepė, Kristaus meilė ragino visame pasaulyje skelbti Gerąją Naujieną. Tą iš apaštalų gautą turtą ištikimai saugojo jų įpėdiniai. Visi

Kristų tikintieji yra kviečiami perduoti jį iš kartos į kartą, skelbdami tikėjimą, gyvendami juo broliškoje vienybėje ir švęsdami jį liturgijoje ir maldoje.⁶

II. Perduoti tikėjimą – katechezė

4 Jau labai anksti katecheze pradėta vadinti visas Bažnyčios pastangas rasti sau mokinių, padėti žmonėms įtikėti, kad Jėzus yra Dievo Sūnus, idant įtikėję vardan Jo turėtų gyvenimą, auklėti juos bei mokyti to gyvenimo ir taip statydinti Kristaus Kūną.⁷

5 „Katechezė yra vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų tikėjimo ugdymas, ypač mokymas krikščioniško mokslo, paprastai išdėstomo organiškai ir sistemingai, siekiant įvesti juos į pilnatvišką krikščionišką gyvenimą.“⁸

6 Katechezė apima kai kuriuos Bažnyčios sielovadinės misijos elementus, su katecheze susijusius, ją rengiančius arba iš jos išplaukiančius, tačiau su ja nesutampančius: tai pirminis supažindinimas su Evangelija, arba misijinis skelbimas, tikėjimui pažadinti; pagrindo tikėti ieškojimas; krikščioniškojo gyvenimo patirtis; sakramentų šventimas; įtraukimas į bažnytinę bendruomenę; liudijimas apaštalaujant bei vykdamant misiją.⁹

7 „Katechezė glaudžiai siejasi su visu Bažnyčios gyvenimu. Iš esmės nuo jos priklauso ne tik geografinis Bažnyčios išplitimas ir jos kiekybinis didėjimas, bet dar labiau – vidinis Bažnyčios augimas, jos atitikimas Dievo planą.“¹⁰

8 Bažnyčios atsinaujinimo laikotarpiai sykiu būdavo ir intensyvios katechezės laikai. Matome, kad didžiojoje Bažnyčios tėvų epochoje šventieji vyskupai skyrė jai didelę savo tarnystės dalį. Tai šv. Kirilo Jeruzaliečio, šv. Jono Auksaburnio, šv. Ambraziejaus, šv. Augustino ir daugelio kitų tėvų, kurių raštai tebėra katechezės pavyzdžiai, epocha.

⁶ Plg. Apd 2, 42.

⁷ Plg. PAL. JONAS PAULIUS II, Apašt. parag. *Catechesi tradendae*, 1: AAS 71 (1979) 1277–1278.

⁸ PAL. JONAS PAULIUS II, Apašt. parag. *Catechesi tradendae*, 18: AAS 71 (1979) 1292.

⁹ Plg. PAL. JONAS PAULIUS II, Apašt. parag. *Catechesi tradendae*, 18: AAS 71 (1979) 1292.

¹⁰ PAL. JONAS PAULIUS II, Apašt. parag. *Catechesi tradendae*, 13: AAS 71 (1979) 1288.

9 Katechetinė tarnystė vis naujų jėgų semiasi iš Susirinkimų. Tuo atžvilgiu paminėtinas Tridento Susirinkimas: jo dekretuose katechezei skirta išskirtinė vieta; jis davė pradžią Romos Katekizmui, kuris vadinamas jo vardu ir yra pirmutinės svarbos krikščioniškojo mokymo santrauka; jis paskatino Bažnyčią puikiai organizuoti katechezę; šventų vyskupų ir teologų, tokių kaip šv. Petras Kanizijus, šv. Karolis Boromėjus, šv. Turibijus Mongrovičius, šv. Robertas Belarminas, rūpesčiu buvo pradėta leisti nemaža katekizmų.

10 Todėl nestebėtina, kad po Vatikano II Susirinkimo, kurį popiežius Paulius VI laikė savotišku didžiuoju mūsų laikų katekizmu, Bažnyčios katechezė vėl patraukė dėmesį. Tai liudija 1971 m. „Bendrasis katechezės vadovas“, Vyskupų sinodai, skirti evangelizacijai (1974) ir katechezei (1977), apaštališkieji paraginimai *Evangelii nuntiandi* (1975) ir *Catechesi tradendae* (1979). 1985 metų neeilinėje Vyskupų sinodo sesijoje buvo pageidauta „parengti tiek tikėjimą, tiek ir moralę apimančių viso katalikų mokymo katekizmą, arba santrauką“.¹¹ Šventasis Tėvas Jonas Paulius II šiam Vyskupų sinodo norui pritarė, pripažindamas, kad „šis troškimas atitinka tikrą visuotinės Bažnyčios ir dalinių Bažnyčių reikmę“.¹² Jis darė viską, kad įvykdytų šį Sinodo tėvų troškimą.

III. Šio Katekizmo tikslas ir adresatai

11 Katekizmo tikslas yra vientisai ir glaudžiai išdėstyti katalikų mokymo apie tikėjimą ir moralę esminį ir pagrindinį turinį Vatikano II Susirinkimo ir visos Bažnyčios tradicijos požiūriu. Jo svarbiausi šaltiniai yra Šventasis Raštas, šventieji tėvai, Bažnyčios liturgija ir Mokymas. Katekizmas skiriamas būti „atramos tašku įvairiuose kraštuose rengiamiems katekizmom arba santraukoms“.¹³

12 Šis Katekizmas pirmiausia skiriamas atsakingiesiems už katechezę: vyskupams, kaip tikėjimo mokytojams ir Bažnyčios ganytojams. Jiems jis pateikiamas kaip priemonė Dievo tautos mokymo pareigai atlikti. Per vyskupus jis adresuojamas katekizmų rengėjams, kunigams ir katechetams. Jį skaityti bus naudinga ir visiems kitiems tikintiems krikščionims.

¹¹ VYSKUPŲ SINODAS, generalinė ekstraordinarinė asamblėja, *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi. Relatio finalis* II, B, a, 4, E Civitate Vaticana, 1985, p. 11.

¹² Pal. JONAS PAULIUS II, Kalba Vyskupų sinode (1985 gruodžio 7) *Allocutio Synodo extraordinaria exeunte ad Patres congregatos habita*, 6: AAS 78 (1986) 435.

¹³ VYSKUPŲ SINODAS, generalinė ekstraordinarinė asamblėja, *Ecclesia sub Verbo Dei mysteria Christi celebrans pro salute mundi. Relatio finalis* II, B, a, 4, E Civitate Vaticana, 1985, p. 11.

IV. Katekizmo struktūra

13 Šio Katekizmo planas padiktuotas didžiosios katekizmų tradicijos, katechezę statydinusios ant keturių šulų: Krikšto tikėjimo išpažinimo (Simbolio), tikėjimo sakramentų, tikėjimo gyvenimo (įsakymų), tikinčiojo maldos („Tėve mūsų“).

PIRMA DALIS: TIKĖJIMO IŠPAŽINIMAS

14 Žmonės, kurie per tikėjimą ir Krikštą priklauso Kristui, savo Krikšto tikėjimą turi išpažinti kitų žmonių akivaizdoje.¹⁴ Dėl to Katekizme pirmiausia aiškinama, kas yra Apreiškimas, kuriuo Dievas kreipiasi į žmogų ir jam atsiduoda, ir kas yra tikėjimas, kuriuo žmogus atsiliepia Dievui (pirmas skyrius). Tikėjimo simboliu glaustai išdėstomos Dievo, visokio gėrio Kūrėjo, Atpirkėjo ir Pašventintojo, dovanos žmogui ir suskirstomos į mūsų Krikšto tikėjimo tris skirsnius – tikėti į vieną Dievą: Visagalį Tėvą, Kūrėją; ir į Jėzų Kristų, Jo Sūnų, mūsų Viešpatį ir Gelbėtoją; ir į Šventąją Dvasią Šventojoje Bažnyčioje (antras skyrius).

ANTRA DALIS: TIKĖJIMO SAKRAMENTAI

15 Antrojoje Katekizmo dalyje dėstoma, kaip dieviškasis išganymas, vieną kartą visiems laikams įgyvendintas per Jėzų Kristų ir Šventąją Dvasią, sudabartinamas šventuose Bažnyčios liturgijos veiksmuose (pirmas skyrius), ypač septyniuose sakramentuose (antras skyrius).

TREČIA DALIS: TIKĖJIMO GYVENIMAS

16 Trečiojoje Katekizmo dalyje atskleidžiamas žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą, galutinis tikslas: amžinoji laimė ir keliai jai pasiekti, būtent doras ir laisvas gyvenimas, padedant Įstatymui ir Dievo malonei (pirmas skyrius); dvilypio meilės įsakymo, išskleisto dešimtyje Dievo įsakymų, vykdymas (antras skyrius).

¹⁴ Plg. Mt 10, 32; Rom 10, 9.

KETVIRTA DALIS: MALDA TIKĖJIMO GYVENIME

17 Paskutinėje Katekizmo dalyje aptariama maldos prasmė ir svarba tikinčiųjų gyvenime (pirmas skyrius). Ji baigiasi trumpu septynių Viešpaties maldos prašymų komentarų (antras skyrius). Tuose prašymuose randame visą gėrį, kurio turime tikėtis ir kurį mūsų dangiškasis Tėvas nori mums suteikti.

V. Praktiški nurodymai, kaip naudotis šiuo Katekizmu

18 Šis Katekizmas yra sumanytas kaip viso katalikiško tikėjimo vientisas išdėstymas, todėl skaitytinas kaip vieninga visuma. Daugybė nuorodų teksto paraštėje (smulkūs skaitmenys nurodo kitas skiltis, nagrinėjančias tuos pačius klausimus) ir pabaigoje esantis temų sąrašas padeda kiekvieną temą susieti su tikėjimo visuma.

19 Šventojo Rašto tekstai daug kur cituojami ne paraidžiui, tik nurodant jų šaltinius išnašose („plg.“). Norint atitinkamas vietas geriau suprasti, reikia jas lyginti su nurodomu tekstu. Tos biblinės nuorodos yra katechezės darbo priemonės.

20 Tekstai, išspausdinti *mažesnėmis raidėmis*, yra istorinės ar apologetinės pastabos arba papildomas mokymo dėstymas.

21 *Citatos*, pateiktos mažesnėmis raidėmis, paimtos iš patristikos, liturginių, mokymo ar hagiografinių šaltinių ir skirtos mokymo dėstymui praturtinti. Tie tekstai dažniausiai parinkti tam, kad būtų tiesiogiai panaudoti katechezėje.

22 *Keletu trumpų tekstų kiekvienos atskiros temos pabaigoje kaip formulėmis apibendrinama mokymo esmė. Šių „santraukų“ tikslas – pasiūlyti vietinei katechezei glaustų ir nesunkiai įsimenamų formulučių.*

VI. Būtinybė pritaikyti

23 Šiame Katekizme ypač pabrėžiamas mokymo dėstymas. Norima padėti geriau pažinti tikėjimą. Tuo siekiama tikėjimo brandumo, jo išsišaknijimo gyvenime ir juo persunkto liudijimo.¹⁵

¹⁵ Plg. PAL. JONAS PAULIUS II, Apašt. parag. *Catechesi tradendae*, 20–22: AAS 71 (1979)

24 Šiame Katekizme neketinama dėstyti ir katechetinių metodų taikyti prie katechizuojamųjų kultūros, amžiaus, dvasinio brandumo, socialinių ir bažnytinių sąlygų. Tas būtinas pritaikymas paliekamas atitinkamiems katekizmams, o dar labiau tiems, kurie tikinčiuosius moko:

Kas moko, turi tapti „visiems [...] viskuo“ (1 Kor 9, 22), kad visus laimėtų Jėzui Kristui. [...] Ypač tegu jis negalvoja, kad jam yra pavesti tik vienos rūšies žmonės ir kad dėl to jis gali visus tikinčiuosius vienodai mokyti tikro pamaldumo ir lavinti juos pagal tą pačią schemą; nes juk vieni yra „lyg naujagimiai“ (1 Pt 2, 2), kiti vos pradėję augti Jėzuje Kristuje, dar kiti – pačiame jėgų žydėjime. [...] Tie, kurie yra pašaukti šiai tarnystei, mokydami tikėjimo paslapčių ir doros taisyklių, savo žodžius turi pritaikyti klausytojų protui ir supratimui.¹⁶

VIRŠ VISKO – MEILĖ

25 Baigiant šį supažindinimą, dera priminti Romos Katekizme reiškiama sielovadinį principą:

Visas mokymo ir ugdymo tikslas turi būti meilė, kuri nesibaigia. Galima gerai išdėstyti, ką reikia tikėti, ko viltis ar ką daryti, bet visuomet būtina pirmiausia pabrėžti mūsų Viešpaties meilę, kad kiekvienas suprastų, jog visi tobuli krikščioniškų dorybių aktai kilę ne iš kur kitur kaip tik iš meilės, ir tik meilė yra jų galutinis tikslas.¹⁷

1293–1296; *Ibid.*, 25: AAS 71 (1979) 1297–1298.

¹⁶ *Praefatio*, 11, in: *Catechismus Romanus seu Catechismus ex decreto Concilii Tridentini ad parochos, Pii V Pontificis Maximi iussu editus*, ed. P. Rodríguez, Vatikanas–Pamplona, 1989, p. 11.

¹⁷ *Praefatio*, 10, in: *Catechismus Romanus seu Catechismus ex decreto Concilii Tridentini ad parochos, Pii V Pontificis Maximi iussu editus*, ed. P. Rodríguez, Vatikanas–Pamplona, 1989, p. 10.

UDK 23/28:282

Ka575

Antras leidimas

Libreria Editrice Vaticana omnia vindicat iura.
Sine eiusdem licentia scripto data nemini liceat hunc
Compendium denuo imprimere aut in aliam linguam vertere.

„Libreria Editrice Vaticana“ pasilieka sau visas leidybines teises.
Be jos duoto raštiško sutikimo neleidžiama Katekizmo
spausdinti arba versti į kitą kalbą.

© Libreria Editrice Vaticana, 1997

© Lietuvos Vyskupų Konferencija, Vilnius, 2012

© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, Vilnius, 2012

ISBN 978-9955-29-210-4